

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2002-2003

---

13 MAART 2003

Voorstel van resolutie betreffende het adiëren van het Internationaal Strafhof inzake misdaden waarover het rechtsmacht heeft en die in de Democratische Republiek Congo gepleegd werden

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN EN
VOOR DE LANDSVERDEDIGING
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **MORAEEL**

I. INLEIDING

1. Het voorstel van resolutie betreffende het adiëren van het Internationaal Strafhof inzake misdaden waarover het rechtsmacht heeft en die in de Democratische Republiek Congo gepleegd werden, werd in de Senaat ingediend door Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Magdeleine Willame-Boonen, Hugo Vandenberghe, Clotilde Nyssens en Erika Thijs op 19 februari 2003 (stuk Senaat, nr. 2-1492/1).

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Colla, voorzitter; Dedecker, Geens, mevrouw Laloy, de heer Maertens en mevrouw Willame-Boonen.
2. Plaatsvervangers : de heren Galand, Remans en Morael, rapporteur.
3. Andere senator : de heer Guilbert.

Zie :

Stukken van de Senaat :

2-1492 - 2002/2003 :

Nr. 1: Voorstel van resolutie van de heer Dallemagne.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

---

13 MARS 2003

Proposition de résolution relative à la saisine de la Cour pénale internationale pour les crimes relevant de sa compétence commis en République démocratique du Congo

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES
ET DE LA DÉFENSE
PAR M. **MORAEEL**

I. INTRODUCTION

1. La proposition de résolution relative à la saisine de la Cour pénale internationale pour les crimes relevant de sa compétence commis en république démocratique du Congo a été déposée au Sénat par Georges Dallemagne, Sabine de Bethune, Magdeleine Willame-Boonen, Hugo Vandenberghe, Clotilde Nyssens et Erika Thijs le 19 février 2003 (doc. Sénat, n° 2-1492/1).

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. Colla, président; Dedecker, Geens, Mme Laloy, M. Maertens et Mme Willame-Boonen.
2. Membres suppléants : MM. Galand, Remans et Morael, rapporteur.
3. Autre sénateur : M. Guilbert.

Voir :

Documents du Sénat :

2-1492 - 2002/2003 :

N° 1: Proposition de résolution de M. Dallemagne.

2. Het voorstel van resolutie werd in de Commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging besproken op 13 maart 2003.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER GEORGES DALLEMAGNE

De heer Dallemagne is van mening dat de toestand in Ituri, in het oosten van Congo, zorgwekkend is. Tijdens de gevechten waren machtmisbruik en schendingen van de mensenrechten schering en inslag. Een van de middelen om de escalatie van het conflict te voorkomen zou inderdaad het opvoeren van de dreiging van een gerechtelijke sanctie zijn. Het Internationaal Strafhof is nagenoeg operationeel: er zal onverwijld een procureur-generaal worden aangewezen. De overgangsmechanismen maken het nu al mogelijk de misdaden tegen de menselijkheid en genocide aanhangig te maken bij het Hof.

Aangezien België in hoge mate heeft bijgedragen tot de installatie van het Internationaal Strafhof, wenst spreker dat ons land zich ertoe verbindt de daders die zich schuldig gemaakt hebben aan dergelijke misdaden voor de rechter te dagen aangezien België en de Democratische Republiek Congo verdragsluitende Staat zijn in het Statuut van Rome. Op grond van artikel 14 van dat statuut kan elke verdragsluitende Staat oorlogsmisdaden tegen de menselijkheid en genocides die zouden begaan zijn in een andere verdragsluitende Staat in het Statuut van Rome, aanhangig maken bij het Hof.

Spreker stelt de goedkeuring van dit voorstel van resolutie voor waarbij de regering verzocht wordt gebruik te maken van de mogelijkheid die geboden wordt door artikel 14 van het Statuut van Rome met betrekking tot de misdaden gepleegd in Congo. Sedert zijn voorstel werd ingediend heeft Congo verklaard dat het zelf het Internationaal Strafhof zou adieren. Bepaalde rebelligroeperingen wensen dat de misdaden die begaan zijn te Ituri in Congo, onder meer die welke zijn gepleegd in de loop van de maand januari 2003, voor de rechter worden gebracht.

Het lid is van mening dat België zou moeten bijdragen tot het vredesproces in Congo en er zou moeten voor zorgen dat de daders zo snel mogelijk voor de rechter worden gebracht. Dit is des te noodzakelijker aangezien het Hof zelf van mening is dat de misdaden die in Congo gepleegd werden, zijn volle aandacht verdienen.

III. ALGEMENE BESPREKING

De voorzitter vraagt of het niet aangewezen is in de punten 1 tot 5 van het voorstel van resolutie duidelijk aan te geven dat het gaat om de toestand in Congo.

2. La Commission des Relations extérieures et de la Défense a discuté la proposition de résolution le 13 mars 2003.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. GEORGES DALLEMAGNE

M. Dallemagne estime que la situation à Ituri à l'est du Congo est préoccupante. Lors des combats, des exactions et des violations des droits de l'homme ont eu lieu. Un des moyens d'éviter l'aggravation du conflit serait effectivement de faire peser plus fortement la menace d'une sanction judiciaire. La Cour pénale Internationale est pratiquement opérationnelle: un procureur général sera désigné incessamment. Les mécanismes transitoires permettent de saisir d'ores et déjà la Cour de guerre, de crimes contre l'humanité et de crimes de génocide.

Puisque la Belgique a contribué fortement à l'installation de la Cour Pénale Internationale, l'orateur souhaite que notre pays s'engage pour assurer que les auteurs de ces crimes soient traduits en justice, puisque la Belgique et la République démocratique du Congo sont des États parties au Statut de la Cour de Justice. L'article 14 du Statut permet à un État partie de saisir la cour de crimes de guerre, de crimes contre l'humanité et de crimes de génocide qui seraient commis dans un autre État partie au Statut de Rome.

L'orateur propose de voter la présente proposition de résolution qui suggère au gouvernement d'utiliser cette possibilité offerte par l'article 14 du Statut de Rome par rapport aux crimes perpétrés au Congo. Depuis que sa proposition a été déposé, le Congo a déclaré qu'il saisirait lui-même la Cour pénale Internationale. Certains groupement rebelles souhaitent que les crimes perpétrés à Ituri au Congo, notamment ceux commis durant le courant du mois de janvier 2003, soient traduits en justice.

Le membre estime que la Belgique devrait contribuer à la mise en place d'un processus de paix au Congo et veiller au fait que les auteurs des crimes soient, le plus rapidement possible, traduits en justice. Ceci s'impose d'autant plus puisque Cour elle-même estime que les crimes perpétrés au Congo méritent toute son attention.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

Le président demande s'il n'y a pas lieu de préciser, dans les points 1 à 5 de la proposition de résolution, qu'il est question de la situation au Congo.

De heer Dallemagne antwoordt dat zulks voortvloeit uit het opschrift van het voorstel van resolutie.

De vertegenwoordiger van de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken herinnert eraan dat het conflict in het oosten van de Democratische Republiek Congo, en in het bijzonder in Ituri, voortgaat ondanks de ondertekening van het Akkoord van Pretoria van 17 december 2002. De minister van Buitenlandse Zaken volgt die gebeurtenissen op de voet niet alleen omdat het ernstige schendingen zijn van de meest fundamentele mensenrechten maar ook omdat ze de verworvenheden en de vredesdynamiek vervat in het Akkoord van Pretoria in gevaar brengen.

Sedert verschillende maanden heeft hij zich ingespannen om de partijen bij het Akkoord en de landen van de regio aan te moedigen meer bij te dragen tot dit vredesproces.

Hij spant zich ook in om de toepassing van dit Akkoord te verdedigen bij de Internationale Gemeenschap, bij de Verenigde Naties en bij de Europese Unie in het bijzonder. In die context heeft hij recent een ontmoeting gehad met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de heer Kofi Annan, die zijn bezorgdheid over Ituri deelt. Recent heeft hij ook gevraagd dat verwezen zou worden naar de toestand in deze regio in de conclusies van de Raad Algemene Zaken van de Europese Unie over de Democratische Republiek Congo.

Bovendien blijft de minister verwijzen naar de situatie in Ituri met de vertegenwoordigers van de partijen bij het conflict en in het bijzonder met de partijen die verantwoordelijk zijn voor de gebieden waar de malversaties gepleegd zijn.

Na deze interventies heeft de bemiddelaar in het Congolese conflict, de speciale gezant van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de heer Moustapha Niasse, aanvaard de vredesonderhandelingen voort te zetten om zo snel mogelijk overgangsinstellingen op te kunnen richten. Deze onderhandelingen moeten de nieuwe regering in Kinshasa de kans geven de rechtstaat opnieuw in te stellen en de controle te heroveren over het gehele grondgebied van de DRC. Uiteraard is België bereid alle nodige hulp te verlenen om deze omvangrijke taak tot een goed einde te brengen.

De minister meent dat het raadzaam is de nieuwe overgangsinstellingen, die zo snel mogelijk opgericht moeten worden, in de eerste plaats de bevoegdheid te geven om misdaden gepleegd op het grondgebied van de DRC te vervolgen.

De mogelijkheid om het Internationaal Strafhof van Den Haag te adïëren, vervat in het voorstel van resolutie, heeft de volste aandacht van de minister. Hij verduidelijkt dat het inderdaad het Hof is dat

M. Dallemagne répond que cela découle de l'intitulé de la proposition de résolution.

Le représentant du vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères rappelle que le conflit continue dans l'est de la RDC et en Ituri en particulier en dépit de la signature de l'Accord de Pretoria du 17 décembre 2002. Le ministre des Affaires étrangères suit de très ces événements non seulement parce qu'ils constituent des violations graves des droits les plus fondamentaux de l'homme mais également parce qu'ils mettent en péril les acquis et la dynamique de paix créés par l'Accord de Pretoria.

Depuis plusieurs mois, il s'est efforcé d'encourager les parties à l'Accord et les pays de la région à s'investir davantage dans ce processus de paix.

Il s'efforce également de défendre la mise en application de cet Accord auprès de la communauté internationale et au sein des Nations unies et de l'Union européenne en particulier. C'est dans ce cadre qu'il a eu récemment une rencontre avec le Secrétaire général des Nations unies, M. Kofi Annan, avec lequel il a partagé sa préoccupation en ce qui concerne l'Ituri. Récemment, il a également insisté pour que soit fait référence à la situation dans cette région dans les conclusions du Conseil Affaires générales de l'Union européenne relatives à la RDC.

De plus, le ministre ne manque jamais d'évoquer la situation en Ituri avec les représentants des parties au conflit et en particulier avec ceux qui sont responsables pour les territoires où ont été commises les exactions.

Suite à ses interventions, le médiateur dans le conflit congolais, l'envoyé spécial du secrétaire général des Nations unies, M. Moustapha Niasse, a accepté de continuer les négociations de paix en vue de la mise en place d'institutions de transition dans les meilleurs délais. Ces négociations devraient permettre au nouveau gouvernement à Kinshasa de rétablir l'État de droit et le contrôle sur tout le territoire de la RDC. Il va de soi que la Belgique est prête à lui fournir toute assistance dans cette tâche d'ampleur.

Ainsi le ministre estime préférable de laisser prioritairement aux nouvelles institutions de transition qui devraient être mises en place dans les plus brefs délais, la responsabilité de poursuivre les crimes commis sur le territoire de la RDC.

La faculté de saisir la Cour pénale internationale à La Haye (CPI), préconisé dans la proposition de résolution, retient également toute l'attention du ministre. Il précise à cet égard que c'est bien la Cour qui doit

geadieerd moet worden, en niet de Vergadering van Staten die Partij zijn bij het Statuut van Rome, die een duidelijk in artikel 112 van dat Statuut gedefinieerde rol heeft. Het feit dat de DRC lid geworden is van het Statuut van Rome, is veelbetekenend. De Republiek zal alle middelen inzetten om zulke zware misdaden op haar grondgebied niet ongestraft te laten, ofwel om het Congolese gerecht zijn werk te laten doen ofwel om de DRC zelf een beroep te laten doen op het Strafhof, de mogelijkheid die wordt bepaald in artikel 14 van het Statuut van Rome. Wellicht zal daarvoor worden gekozen.

Er moet op worden gewezen dat voor de bevoegdheid van het Hof het complementariteitsbeginsel geldt, dus dat het Hof alleen mag ingrijpen als de nationale gerechtelijke instanties in gebreke blijven.

In het kader van de vredespolitiek die door de Belgische regering wordt gevoerd met niet aflatende diplomatieke inspanningen in de regio, lijkt het volgens hem raadzaam om momenteel te zorgen voor het herstel van de rechtstaat en de versterking van de nationale gerechtelijke macht, zodat die behoorlijk kan optreden tegen ontoelaatbare schendingen van mensenrechten en tegen mensenwaardige handelingen die de bevolking doorstaat.

De Veiligheidsraad is reeds meerdere jaren op de hoogte van de toestand van de mensenrechten in de DRC, met name in het kader van het mandaat aan de Monuc vanaf 1999, en houdt er zich actief mee bezig.

De Veiligheidsraad heeft in de openbare zitting van 13 februari 2003 de hoge commissaris voor de mensenrechten bij de Verenigde Naties, de heer Vieira de Mello, gevraagd te informeren naar de misdaden gepleegd in Ituri. Het Secretariaat-Generaal van de Verenigde Naties bevestigt trouwens dat de Verenigde Naties via hun opdracht in de DRC meer controle wensen te verwerven over de inachtneming van de mensenrechten tijdens de overgangperiode.

De minister van Buitenlandse Zaken wenst in dit stadium zijn rol als promotor van een dialoog en een politieke oplossing te blijven spelen. Over de mogelijke adiëring van het Hof over een dossier blijft hij terughoudend.

De heer Maertens vraagt of België voldoet aan de voorwaarden van artikel 14 van het Statuut van Rome. Heeft het voor het hof dagen van een Staat door België geen gevolgen voor Belgische onderdanen of zouden hierdoor Belgische materiële belangen niet in het gedrang worden gebracht?

être saisie et non l'Assemblée des États parties, qui a un rôle différent défini à l'article 112 du Statut. Le fait que la RDC soit devenue membre du Statut de Rome de la CPI est un signe fort. La République compte déployer tous ses efforts pour que des crimes de la gravité de ceux qui ont été dénoncés sur son territoire ne restent pas impunis, soit que la Justice congolaise fasse son œuvre, soit que la RDC fasse elle-même appel à la compétence de la CPI, comme l'autorise l'article 14 du Statut de Rome. Apparemment, c'est la voie qui sera choisie.

À cet égard, il convient de rappeler que la compétence de la CPI est soumise au principe de complémentarité, c'est-à-dire que la CPI n'est appelée à intervenir qu'en cas de défaillance des juridictions nationales.

Dans le cadre de la politique de pacification encouragé par le gouvernement belge encourage de tous ses vœux par son action diplomatique incessante dans la région, il lui apparaît opportun de privilégier, pour le moment, la restauration de l'État de droit et le renforcement du pouvoir judiciaire national afin qu'il soit à même de sanctionner, comme il se doit, les violations inadmissibles des droits de l'homme et les actes inhumains endurés par les populations éprouvées.

Le Conseil de Sécurité est clairement saisi de la situation des droits de l'homme en RDC depuis plusieurs années, notamment dans le cadre du mandat qu'il a octroyé à la Monuc depuis 1999, et il s'en occupe activement.

Le Conseil de Sécurité a demandé en séance publique du 13 février 2003, au haut commissaire aux droits de l'homme des Nations unies, M. Vieira de Mello de l'informer sur la problématique des crimes commis dans l'Ituri. Le Secrétariat général de l'Onu confirme d'ailleurs que les Nations unies, par le biais de leur mission en RDC, souhaitent renforcer leurs capacités de contrôle du respect des droits de l'homme pendant la période de transition.

Le ministre des Affaires étrangères désire à ce stade de continuer à être l'instigateur du dialogue et le facilitateur d'une solution politique. En ce qui concerne l'introduction éventuelle du dossier est introduit devant la cour internationale, il préfère garder une attitude de réserve.

M. Maertens demande si la Belgique satisfait aux conditions de l'article 14 du Statut de Rome. Le fait que la Belgique traduise un État devant la Cour ne serait-il pas sans conséquences pour les citoyens belges ou ne mettrait-il pas en péril des intérêts matériels belges?

Het lid vraagt of in de Nederlandse tekst het opschrift van de voorgestelde resolutie het woord «adiëren» te vervangen door het woord «vatten».

De heer Dallemagne antwoordt dat België het Hof mag adiëren als Verdragsluitende Staat bij het Statuut van Rome dat door haar werd ondertekend op 10 september 1998 en bekrachtigd op 28 juni 2000. België hoeft dus geen partij te zijn in het conflict.

De Heer Geens is van oordeel dat het principe opgenomen in het voorstel van resolutie te verdedigen valt. Hij vindt het echter niet opportuun deze resolutie nu te onderschrijven omdat België niet tegelijk in het conflict in Congo kan bemiddelen en klachten kan indienen tegen deze Staat bij het Hof. Eventuele aanklachten kunnen beter door een ander Afrikaans land worden ingediend. Het is trouwens ook zo dat eens de situatie van een land gestabiliseerd is, zij dikwijls zelf aanklachten indienen.

Het lid wijst erop dat het hier enkel gaat om misdaden die strafbaar gesteld kunnen worden nadat het Hof is geïnstalleerd.

De vertegenwoordiger van de minister antwoordt dat de misdaden vervolgd kunnen worden zodra het Statuut van Rome in werking is getreden.

De heer Morael wenst dat België thans verder optreedt als bemiddelaar en voorrang verleent aan het herstel van de rechtsstaat. De verantwoordelijken voor de misdaden kunnen dan later eventueel vervolgd worden.

Als België nu het Internationale Strafhof adieert in verband met Congo, dreigt dit geïnterpreteerd te worden als een oorlogsdaad. Aangezien het machtsmisbruik zich heeft voorgedaan over het hele grondgebied van de Grote Meren, dreigt de vraag gesteld te worden waarom België misdaden die in andere landen gepleegd zijn, niet voor het Hof heeft gebracht.

Het lid is van mening dat het Parlement zich zou moeten beperken tot de vaststellingen en de aanbevelingen van de onderzoekscommissie Grote Meren. Daarover wordt in de plenaire vergadering van 28 maart 2003 gedebatteerd. Er moet gewacht worden tot de overgangsinstellingen geïnstalleerd zijn alvorens de toestand in de landen van de Grote Meren opnieuw te evalueren.

De heer Dallemagne antwoordt dat de Staten met ingang van juli 2002 zaken bij het Hof kunnen ahangig maken. De burgers kunnen eveneens het Hof adiëren, maar alleen voor zover de procureur zich zelf over de zaak buigt.

Le membre demande s'il ne serait pas préférable de remplacer, dans le texte néerlandais de l'intitulé de la proposition de résolution, le mot «*adiëren*» par le mot «*vatten*».

M. Dallemagne répond que la Belgique est en droit de saisir la Cour en tant qu'État membre au Statut de Rome, qu'elle a signé le 10 septembre 1998 et ratifié le 28 juin 2000. Il n'est donc pas nécessaire que la Belgique soit partie au conflit en question.

M. Geens estime que le principe défini dans la proposition de résolution est défendable. Il serait toutefois non opportuun, selon lui, d'y souscrire à présent, dans la mesure où la Belgique ne peut pas simultanément jouer un rôle de médiateur dans le conflit du Congo et traduire le Congo devant la Cour. Il serait préférable qu'un autre pays africain introduise les plaintes éventuelles. On a du reste constaté dans les faits, qu'une fois que la situation d'un pays s'est stabilisée, les autres pays portent souvent plainte eux-mêmes.

Le membre attire l'attention sur le fait qu'il n'est question en l'espèce que de crimes qui pourront être criminalisés une fois que la Cour aura été installée.

Le représentant du ministre répond qu'à partir de l'entrée en vigueur du Statut de Rome les crimes peuvent être poursuivis.

M. Morael souhaite qu'à l'heure actuelle, la Belgique poursuive son rôle de médiateur et accorde priorité au rétablissement de l'État de droit. Ultérieurement les responsables des crimes pourront éventuellement être poursuivis.

Si la Belgique saisit la Cour pénale internationale maintenant au sujet du Congo, cela risque d'être interprété comme un acte belliqueux. Comme les exactions se sont déroulées sur l'ensemble du territoire des Grands Lacs, on risque de se demander pourquoi la Belgique n'a pas saisi la Cour par rapport à d'autres pays.

Le membre estime que le parlement devrait se limiter aux constatations et recommandations de la commission d'enquête des Grands Lacs. Elles font l'objet d'une discussion en séance plénière, le 28 mars 2003. Il convient d'attendre la mise en place des institutions de transition avant de procéder à une nouvelle évaluation de la situation dans les pays des Grands Lacs.

M. Dallemagne répond qu'à partir de juillet 2002, la Cour peut être saisie par les États. Les citoyens peuvent également saisir la Cour mais uniquement pour autant que le procureur se saisisse lui-même de l'affaire.

Het lid is van mening dat België geen bemiddelaar is, maar gewoon poogt een oplossing te vinden. Spreker herinnert eraan dat de akkoorden van Lusaka, die 4 jaar geleden gesloten werden, niet geleid hebben tot een duurzame oplossing voor het conflict in de Democratische Republiek Congo. Het is beter dat, zoals het land zelf wenst, een internationaal Hof zich buigt over deze toestand die elke dag slechter wordt.

De vermoedelijke verantwoordelijken voor de misdaden die naar alle waarschijnlijkheid voor de rechter zullen worden gebracht, pogen thans de militaire toestand beter te controleren.

De heer Morael antwoordt dat het zaak is het vredesproces stapsgewijs in te vullen zodat de instellingen in de Democratische Republiek Congo op progressieve wijze kunnen worden hervormd.

De heer Geens verwijst naar aanbeveling 2.11 van de onderzoekscommissie Grote Meren die net, zoals de voorliggende resolutie, aandringt om de daders van de schendingen van de rechten van de mens zo vlug mogelijk te vervolgen. De heer Geens merkt hierbij op dat de indiener van het voorstel van resolutie deze aanbeveling tijdens de vergadering van 20 februari 2003 van de onderzoekscommissie Grote Meren heeft verworpen.

De heer Dallemagne antwoordt dat het verslag van de onderzoekscommissie Grote Meren is goedgekeurd en dat het thans moet worden uitgevoerd. Het voorstel van resolutie zou hiertoe kunnen bijdragen.

De heer Geens en de heer Morael achten het niet aangewezen een aanbeveling van de onderzoekscommissie in een voorstel van resolutie op te nemen. Zo wordt deze immers uit haar context gerukt terwijl ze nochtans deel uitmaakt van een globale, complexe problematiek.

De heer Dedecker is eveneens van oordeel dat het voorstel van resolutie slechts een herhaling is van een de specifieke aanbevelingen van de onderzoekscommissie Grote Meren van de Senaat.

De heer Morael is van mening dat het de taak van de regering is de aanbevelingen van de onderzoekscommissie Grote Meren van de Senaat uit te voeren.

De heer Maertens stelt voor dat dit voorstel van resolutie tijdens de volgende legislatuur opnieuw zou worden ingediend.

De voorzitter stelt voor om de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie voor de Grote Meren van de Senaat te combineren met de mogelijkheid voor senatoren om op individuele basis dossiers bij het Hof aanhangig te maken, zoals voorzien door het voorstel van resolutie. Op deze manier worden twee wegen voor actie geopend. Het parlement vraagt enerzijds de

Le membre estime que la Belgique n'est pas médiateur mais essaie simplement de trouver une solution. L'orateur rappelle que les accords de Lusaka, conclus il y a déjà 4 ans, n'ont pas permis de trouver une solution durable au conflit en RDC. Il convient que la justice internationale du Congo se saisisse de cette situation qui s'empire de jour en jour ce qui d'ailleurs le souhaite le pays lui-même.

Les présumés responsables des crimes qui seront de toute probabilité traduits en justice s'efforcent à l'heure actuelle de mieux contrôler la situation militaire.

M. Morael répond qu'il convient de suivre le calendrier du processus de paix qui permet de réaliser une réforme progressive des institutions en RDC.

M. Geens renvoie à la recommandation 2.11 de la commission d'enquête «Grands Lacs» qui, comme la proposition de résolution à l'examen, insiste pour que l'on poursuive aussi rapidement que possible les auteurs de violations des droits de l'homme. M. Geens fait observer, à cet égard, que l'auteur de la proposition de résolution a rejeté cette recommandation au cours de la réunion du 20 février 2003 de la commission d'enquête «Grands Lacs».

M. Dallemagne répond que le rapport de la commission d'enquête des Grands Lacs a été adopté et qu'il convient maintenant de le mettre en œuvre. La proposition de résolution pourrait y contribuer.

M. Geens et M. Morael estiment qu'il ne serait pas judicieux d'inscrire une recommandation de la commission d'enquête dans une proposition de résolution, car en le faisant, on sortirait cette recommandation de son contexte, alors qu'elle s'inscrit dans le cadre d'une problématique globale complexe.

M. Dedecker estime lui aussi que la proposition de résolution ne fait que répéter l'une des recommandations spécifiques de la commission d'enquête «Grands Lacs» du Sénat.

M. Morael estime qu'il appartient au Gouvernement de mettre en œuvre les recommandations de la commission d'enquête des Grands Lacs du Sénat.

M. Maertens suggère de redéposer la proposition de résolution à l'examen au cours de la prochaine législature.

Le président propose que l'on combine les recommandations de la commission d'enquête «Grands Lacs» du Sénat avec la possibilité, pour les sénateurs, de porter certains dossiers devant la Cour sur une base individuelle, comme prévue par la proposition de résolution. On ouvrirait ainsi deux voies d'action. D'une part, le Parlement demanderait au gouverne-

regering om acties op politiek en gerechtelijk vlak te ondernemen en anderzijds kunnen senatoren eveneens individuele acties ondernemen. Deze aanbevelingen kunnen tijdens de plenaire zitting van 28 maart 2003 wellicht het voorwerp uitmaken van een aparte stemming.

De heer Dallemagne schaart zich achter het voorstel van de voorzitter.

IV. STEMMINGEN

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 6 tegen 2 stemmen.

Vertrouwen werd gegeven aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Jacky MORAEL.

De voorzitter,
Marcel COLLA.

ment de lancer des actions dans le domaine politique et judiciaire et, d'autre part, les sénateurs pourraient lancer des actions individuelles. Ces recommandations pourront sans doute faire l'objet d'un vote séparé au cours de la séance plénière du 28 mars 2003.

M. Dallemagne marque son accord sur la proposition du président.

IV. VOTES

La proposition de résolution est rejetée par 6 voix contre 2.

Confiance a été faite au rapporteur pour la rédaction du présent rapport.

Le rapporteur,
Jacky MORAEL.

Le président,
Marcel COLLA.